



POST-TRUTH VE DİJİTAL DİPLOMASİ
POST-TRUTH AND DIGITAL DIPLOMACY

Dr. Şuay Nilhan AÇIKALIN
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve
İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
suaynilhan@gmail.com
0000-0002-5361-7667

Esra SARI
Dr. Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi
esra.busra.sari@hotmail.com
ORCID No: 0000-0002-0357-7476

ÖZET

ABSTRACT

Geliş Tarihi:

13.08.2021

Kabul Tarihi:

24.12.2021

Yayın Tarihi:

30.12.2021

Anahtar Kelimeler

Post-Truth
Epistemoloji
Dijital Diplomasi
Sosyal Medya
Propaganda

Keywords

Post-Truth
Epistemology
Digital Diplomacy
Social Media
Propaganda

Post-truth ile ilgili alanyazındaki çalışmalar çoğunlukla; kavramsallaştırma ve örnek olaylar incelemesi üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu çalışmanın temel amacı, post truth kavramı ve bileşenlerinin dijital diplomasiye etkisini araştırmaktır. Çalışmada öncelikle post-truth kavramının tarihsel gelişimi, kavramsallaştırması ele alınmıştır. Post truth kavramıyla beraber kavramın bileşenleri kavramın doğasını anlama çabasıyla ele alınmıştır. Çalışmanın en temel bulgusu olarak; kamu diplomasının önemli bir alt alanı olarak ortaya çıkan ve iletişim teknolojilerinin gelişimiyle öne çıkan dijital diplomasının post truth dönemin etkilerinden büyük ölçüde etkilendiği ortaya çıkmıştır. Öte yandan, araştırmanın bir diğer sonucu ise post truthun bir parçası olarak hesaplamalı propaganda ve bot hesapların dijital diplomaside dezenformasyona neden olduğudur. Son olarak, ortaya çıkan doğrulama ve sosyal medya platformları da uluslararası ilişkilerde norm belirleyici aktör konumuna gelmesi dijital diplomaside bilgi güvenliği tartışmalarının merkezini oluşturduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Studies in the literature on post-truth are mostly; focused on conceptualization and case studies. The main purpose of this study is to investigate the effect of the concept of post truth and its components on digital diplomacy. In the study, first of all, the historical development and conceptualization of the concept of post-truth are discussed. Together with the concept of post truth, the components of the concept are discussed in an effort to understand the nature of the concept. As the main finding of the study; it has been revealed that digital diplomacy, which emerged as an important sub-field of public diplomacy and came to the fore with the development of communication technologies, was greatly affected by the post truth. On the other hand, another result of the research is that computational propaganda and bot accounts as a part of post truth cause disinformation in digital diplomacy. Finally, it has been found that the emerging verification and social media platforms have become the norm-setting actor in international relations and that they become focal point of information security discussions in digital diplomacy.

<https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.982260>.

Açıklan, Ş. N. ve Sarı, E. (2021). Post-Truth ve Dijital Diplomasi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(4), 1689-1701.

GİRİŞ

Post-truth terimi günden güne yaşamda daha çok yer edinmeye başlamış ve önem kazanmıştır. Öyle ki bir pek çok yazar tarafından çağın niteleyicisi olarak ifade edilmeye başlanmıştır (Calcutt, 2016; Çoban, 2019; Field, 2018; Foroughi et al., 2019; Güven, 2020; Keyes, 2017; Kılınc, 2017; Matapo, 2018; Prieto, 2018; Rosenzweig, 2017; Serezliev, 2018; Suspitsyna, 2020; Visvizi ve Lytras, 2554; Zembylas, 2020). Google Trend istatistikleri söz konusu kavramın sadece kelime olarak bile kullanımının ne kadar arttığını göstermektedir. Özellikle 2016 yılında post-truth sözcüğünün popülerliği önceki yıllara göre %100 artmıştır (Google Trendler, 2021). Ayrıca sosyal medya gibi kitle haberleşmede ve özellikle siyasi arenada pek çok olgunun açıklığa kavuşturulmasında post-truth kavramı önemli yer edinmiştir (Evre, 2017).

Son zamanlarda post-truth, üzerinde akademik çalışmaların da yoğunlaşmaya (Demirel, 2019; Güven, 2020) başladığı bir kavram hâline gelmiştir. Bu çalışmalarda daha çok gerçekliğin çarpıtılması, yalan haber gibi anlamlarda ele alınıyor olmakla beraber bu kullanımının problemleri olduğu da ifade edilmektedir. Bu da kavramı, popüler medya söylemi olarak bir yüzeyselliğe hapsedmektedir. Batılı ülkelerde sıklıkla kullanılan bir sözcük olan post-truth, küresel etkileşim ağıyla bütün ülkelerde ilgili olduğu konuların anlaşılması ve yorumlanmasında izini sürmemiz gereken anahtar bir kavram hâline gelmektedir (Evre, 2017). Öte yandan kavramsal çerçeve eksikliği, kavramın Türkçesinin belirlenmesinin zorlaşmasına ve kavramı açıklarken kullanılan ifadelerin anakronik sorunlar yaşamasına sebep olmaktadır.

Geçtiğimiz on yıl içinde sosyal medya; bireyler, özel sektör ve devletler arasında yeni ve etkili bir iletişim yöntemi olarak benimsenmiştir. Bu bağlamda, sosyal medya başta olmak üzere değişen ve gelişen iletişim teknolojileri her alanda olduğu gibi diplomasi alanında da önemli değişim ve dönüşümleri beraberinde getirmiştir (Bjola & Holmes, 2015). Özellikle güç ve diplomasi ilişkilerini içeren temel kavramlar dönüşüme uğramıştır (Kıran & Açıkalin, 2021). Bu gerçekliğin uluslararası ilişkilerde yadsınamayacak bir güce dönüşmesiyle dijital diplomasi dünya siyasetinin önemli ve güncel bir kavramı olmuştur (Adesina, 2017). Dijital diplomasi, uygulama alanlarının çeşitliliği ve aktör zenginliği yönünden oldukça kullanışlı bir kamu diplomasisi yöntemi olarak görülürken özellikle post-truth ile beraber diplomaside tartışmalı bir alan hâlini almıştır. Diğer bir deyişle; dijital diplomasi araçları farklı anlatıların değil gerçekliklerin olduğu bir alana dönüşmüştür (Manor, 2016).

Bu gerçeklikler çerçevesinde, bu çalışma öncelikle post-truth kavramını epistemolojik olarak ele almış ve post-truth kavramının dijital diplomasiye etkisini tartışmıştır. Alanyazında var olan çalışmalar genel itibarıyla kavramın ne olduğunu açıklamaya odaklanmasına karşın bu çalışmayla post-truthun kavramsal bağlamda diplomasiye uygulama alanı olarak dijital diplomasiye etkisi araştırılmıştır.

1. POST-TRUTH'UN TARİHSEL GELİŞİMİ

Post-truth ifadesi ilk kez 1992 yılında, Steve Tesich'in The Nation adlı dergideki yazısında geçmektedir (Alpay, 2020; Evre, 2017; Keyes, 2017). Tesich yazısında, ABD'deki Bush ve Reagan dönemlerinden örneklerle liderlerin yalan söylediklerini ve halkın hakikati bilmeyi istemediklerine değinmiştir (Barzilai & Chinn, 2020; Evre, 2017; Zembylas, 2020). Post-truth ile ilgili daha kapsamlı ve dikkat çeken bir çalışma da 2004 yılında Ralph Keyes tarafından yazılan "The Post-Truth Era" isimli kitaptr. Bu çalışmada post-truth yalan söylemekle ilişkilendirilerek toplumsal bağlamda etkileri irdelenmiştir (Evre, 2017; Keyes, 2017). 2016 yılında ise Post-truth sözcüğü Oxford Sözlükleri tarafından yılın kelimesi olarak ilan edilmiştir ve böylece kavram popülerlik kazanmıştır (Bacon et al., 2018; Cıbaroğlu, 2019; Oxford Languages, 2020; Rosenzweig, 2017). Öte yandan 2016 yılındaki Birleşik Krallık'taki Brexit ve ABD'deki başkanlık seçimleri kavramın popülerliğine katkı sağlamış ve tarihinde önemli bir yer edinmişlerdir (Evre, 2017). Post-truth kavramı, bu iki önemli siyasi olayı açıklarken yaygın bir şekilde kullanılmıştır (Eriyanto, 2018). Söz konusu tarihi olaylar Oxford Sözlükleri'nin post-truthu 2016 yılında yılın sözcüğü olarak seçmesine katkıda bulunmuştur (Cıbaroğlu, 2019; Rosenzweig, 2017).

Söylem ve düşünce bağlamında geçtiğimiz yüzyıllara bakıldığında; duygu ve inançların nesnel olan hakikatlerden daha çok değer bulmasının sadece son zamanlara ait bir sorun olmadığı görülmektedir (Güven, 2020). Örneğin; Orta Çağ'dan günümüze hakikat arayışı daha yüce bir anlam arayışına yol açmış ve insanlar mitlere yönelmiştir (Keyes, 2017). Modern ve premodern dönem düşünce yapısı teknik olarak yalana müsaade etse de epistemolojik olarak hakikatin varlığını inkâr etmemekteydi. Buna karşın modern dönemde ise hem teknik olarak yalana daha fazla müsamaha edilmekte hem de epistemolojik olarak hakikat fikri reddedilmektedir (Güven, 2020). Söz konusu olgu eskiden yalan, ajitasyon, simülasyon, propaganda veya dezenformasyon gibi farklı biçimlerde isimlendirilirken içinde bulunulan zamanda post-truth olarak yeniden adlandırılmıştır (Cinmen, 2017). Böylece post-truth tarihinde postmodern dönem önemli bir yer edinmiştir. Post-truth olgusunu anlamlandırma çabalarında postmodern söylemlerden oldukça fazla faydalanılabilmektedir.

Post-truth kavramına gelişimsel bir tarihle bakıldığında ise postmodernist akademisyenlerin postmodernizm felsefesi altında hakikat kavramını eleştirerek tekil hakikat yerine aslında çoğul ve göreceli bir hakikatin var olduğunu ileri sürmüşlerdir. Yine postmodern felsefenin görecelik ilkesine göre hakikatin kişiden kişiye değiştiği ifade edilmiştir. 1990'lı yıllarda birtakım gazeteciler de nesnelliği reddetmeye başlamıştır. Ardından ticaret dünyası da bu akıma kapılarak post-truthu destekleyen çalışmalar ortaya koymaya başlamıştır. Bunun en çarpıcı örneği, “marka” olarak isimlendirilen post-truth söylemdir. Sadece “marka”ya bakılarak gerçeklikten kopuk değerlendirmeler yapılabilmektedir. Yirmi birinci yüzyıla gelindiğinde ise hükümetler post-truth eğilime katılmışlardır. Nihayetinde post-truth söylem, çağın tanımlayıcı kelimelerinden biri hâline gelmiştir. Kelimenin kendisi başta da vurgulandığı gibi ilk kez 1992 yılında kullanılmış ancak belgelenmiş kullanımı 2016 yılında 2015 yılına kıyasla %2.000 artmıştır (Calcutt, 2016).

Bu artışın en büyük sebebi elbette iletişim teknolojileri ve sosyal medya platformlarıdır. Bilgi daha hızlı yayılır hâle gelmiştir ancak içeriği ve bağlamı kontrol edilemez durumdadır (Cibaroğlu, 2019). En önemli çağdaş kitle iletişim araçlarından biri olan internetin en popüler uygulamalarından olan (İli & Erçetin, 2014) sosyal medya platformlarının varlığı; yalanları geçmişe göre farklı ve çok daha karmaşık kılmıştır. Sosyal medya platformları aracılığıyla yalanlar geniş kitlelere yayılmakta ve internetin bilgi aramayı kolaylaştırmak, reklam verenlerin belirli kriterleri hedeflemelerine yardımcı olmak gibi kriterlerle oluşturulan algoritmaları aracılığıyla yalnızca kişiselleştirilmiş bilgiye maruz kalınmaktadır (Eriyanto, 2018).

2. POST-TRUTH'UN KAVRAMSALLAŞTIRILMASI

Post-truth ifadesindeki truth sözcüğü İngilizce'de iki anlam ifade etmektedir. Bunlar, güvenilir ve olgusal kesinliktir (Keyes, 2017). Post-truth ifadesinin Türkçede henüz bir karşılığı bulunmamaktadır. Kavrama Türkçe karşılık bulma çabasında sözcüğün yapısı, Türkçede ön ek olmaması gibi zorluklarla karşılaşmaktadır (Terzi, 2020). Bu zorluklardan dolayı Post-truth ile ilgili çalışma yapan kişilerin her birinin Türkçe karşılık olarak farklı değerlendirmelerde bulunduğu görülmektedir. Bunlardan bazıları; gerçek ötesi, gerçek dışı, hakikat yitimi, hakikatin kaybolması ve benzeridir (Ahi, 2017; Alpay, 2020; Evre, 2017; Güven, 2020; Şahin, 2018; Şener, 2017; Yılmaz, 2018).

Post-truth kelime öbeğinin İngilizce kökeni incelendiğinde “post” ifadesinin bir ön ek olduğu ve sıradan kullanımda önüne geldiği durumun veya olayın sonrasına işaret ettiği görülmektedir (Terzi, 2020). Ancak post-truth olgusunda “post” ön eki sıradan kullanımdaki gibi zamansal anlamda “öte”yi anlatmak için kullanılmamakta; “öte”den ziyade önemsizliği vurgulamaktadır (Bezembinder, 2018). Nitekim Oxford Sözlükleri'nde “post” ön ekinin önüne geldiği sözcüğün önemsiz veya alakasız olduğu bir döneme gönderme yaptığı görülmektedir (Oxford Languages, 2020). Post-truth ifadesindeki “truth” ise iki farklı anlamda kullanılmaktadır. Bunlar, “hakikat” ve “gerçek”tir. “Gerçek” nesnel gerçekliği, hakikat ise nesnel gerçekliğin zihindeki yansımaları karşılayan ifadelerdir (Alpay, 2020). Ayrıca hakikat epistemolojik bir bilgi sunarken gerçeklik ontolojik bir kavramdır (Evre, 2017). Diğer bir ifadeyle post-truth, insanların hakikat yerine duygu ve inançlarına dayalı bir argümanı kabul etme olasılığının yüksek

olduğu durumlardır (González-Méijome, 2017). Tanımlara bakıldığında post-truth ifadesinin bir kişiye değil, ortama veya zemine işaret ettiği görülmektedir (Şirin, 2017).

Post-truth çağın özellikleri literatürde çeşitli şekilde ifade edilmiştir. Keyes; post-truth çağı etik açıdan alacakaranlık kuşağına benzetmektedir (2017). Güven de (2020) post-truth kavramının çağın niteleyicisi olarak kullanımının arttığını belirtmiştir. Eriyanto'ya göre insanlar gerçeği değil, inançların onaylanmasını aramaktadır (2018). Bu farklı görüşlerin ortak noktası olarak; Post-truth çağda gerçek örtülmekte, yalan söyleme eylemi yumuşatılmaktadır. Ancak, post-truth yalanla ya da yalan söylemekle birebir eş değer değildir (Zarzalejos, 2017). Yeni olan, gerçeklik algısında rasyonalite yerine duyguların daha fazla yer bulmasıdır (D'Ancona, 2017). Post-truth, gerçekliğin algısının tasarlanmış bir ifadesidir (Marmot, 2017).

Post-truthun dikkat çekici bir başka boyutu ise, akademi gibi hâlihazırda mevcut olan kurumların güvenilirliğine saldırmasının yanı sıra daha önce istikrarlı ve öngörülebilir olduğu düşünülen anlamları istikrarsızlaştırması, bu bakımından anlamında bir ironinin var olmasıdır. Bunun sonucu inkârcılığın, safsataların ve komplo teorilerinin -olmasalar bile- tartışma için uygun platformlar olarak popülerleştirilmesidir (Orlandi, 2012; Siebert & Pereira, 2020).

3. POST-TRUTH İLE İLİŞKİLİ KAVRAMLAR ve BİLEŞENLER

Post-truth söylemi tanımlarken kullanılan olgu ve durumlara bakıldığında kavramı meydana getiren bileşenler ve ilişkili kavramlar olduğu görülmektedir. Bu bileşenler ve kavramlar bir araya geldiklerinde kurdukları etkileşimle post-truth denilen durumu ortaya çıkarmaktadır.

Post-truth söylemini ortaya çıkaran temel kavramlardan ilki postmodernizm felsefesidir (Çetinkaya, 2019; Yıldırım, 2021). Post-truth söylemin entelektüel geçmişinde postmodernizm karşımıza çıkar. Postmodern düşünce nesnel gerçekliği de fazlasıyla sorgulamış ve özellikle gerçek, hakikat ve doğru kavramlarının altlarını oldukça oymuştur. Postmodernist düşüncede her şey görecelidir ve hiçbir bilgi kesinlik iddiasında bulunamaz. Bu bağlamda hakikat göreceliyse ve nesnel bir hakikate ulaşmak mümkün değilse herkes kendi hakikatinin peşinden gidebilir. Dolayısıyla amaç hakikate değil, daha estetik olana ve hazza ulaşmaktır. Postmodern düşüncede yorumlar vardır. Her bir yorum yeni yorumlara yol açar ve sonsuz yorumlama içinde anlam bulmak olanaksızdır. Hiçbir yorum birbirinden üstün de değildir. Bu şekilde postmodernizm post-truth eğilimin yolunu açmıştır (Alpay, 2020).

İkincil olarak, yeni medya düzeni kavramı post-truth kavramını açıklarken kullanılan önemli kavramlardan biridir. İnternetin kamu kullanımına açılması ve özellikle sosyal medya platformlarının geliştirilmesiyle yeni medya düzeni ortaya çıkmıştır (Alpay, 2020). İnternet teknolojilerinin yaygın olduğu yeni medya düzeninin yarattığı etkiyle yalanlar yeni medya düzeninde daha geniş yer bulmuştur. Yalanların kontrolsüz bir şekilde yeni medya mecrasında yayılması gerçeğin görünürlüğünü de olumsuz etkilemektedir (Şen ve Taşdelen, 2020).

Üçüncü olarak, yeni medya düzeni kavramının içerisinde karşımıza çıkan bir diğer post-truth kavram da filtre balonlarıdır (Çetinkaya, 2019; Dijk, 2006; Pariser, 2011; Şen & Taşdelen, 2020). Bu terim ilk olarak 2011 yılında Upworthy'nin kurucu ortağı olan Eli Pariser tarafından kullanılmıştır. Sade anlatımıyla, filtre balonları bir çeşit öz-seçimli enformasyon hapishanesidir (Dijk, 2006). Sosyal medya sitelerinin tıklanma oranını artırmak amacıyla algoritmalarını bireylere sadece kendi dünya görüşlerine ve ilgi alanlarına uygun, sevebileceği gönderiler sunacak şekilde oluşturmaları sonucunda "filtre balonu" denilen şey meydana gelmektedir.

Sosyal medya algoritmalarının oluşturduğu bir diğer yapı da yankı odaları/fanusları (echo-chamber)dır (Aydın, 2020; Çetinkaya, 2019; Şen & Taşdelen, 2020). Sadece benzer görüşe sahip hesap ve siteleri takip etmek farklı ve rakip seslerle karşılaşmamaya neden olmakta ve bu durum bireyleri yankı odasına

maruz bırakılmaktadır (Şener, 2017). Yankı odası, rakip ve farklı görülen görüşlere izin verilmeyen ve sansürlenmiş kapalı bir sistem içerisinde sadece kendi bilgi ve görüşlerimizin iletişim ve tekrar yoluyla güçlendirildiği durumların metaforik bir ifadesidir (Sunstein, 2004).

Dördüncü olarak, doğrulama (fact-checking) olgusu da post-truth söylemini açıklayabilmek için kullanılan kavramlardan biridir (Alpay, 2020; Brandtzaeg ve Følstad, 2017; Çetinkaya, 2019; Cibaroğlu, 2019; Hunt, 2017; Zarzalejos, 2017). İnternette oldukça hızlı yayılan ve okuyucuların kişisel görüşlerine uyduğu takdirde hiçbir eleştirel düşünceden geçmeyerek doğru kabul edilen bilgilerin kirliliğini önlemek ve bunlara tepki göstermek amacıyla doğrulama siteleri geliştirilmiştir (Brandtzaeg & Følstad, 2017; Ünver, 2020). ABD’de 2000’li yılların başında bağımsız bir kurum olarak ortaya çıkan bu platformlar hızla küresel hâle gelmiştir (Graves & Cherubini, 2016). Yeni medya düzeninde post-truth ile ilgili son kavram da troller/bot hesaplarıdır (Çetinkaya, 2019; Cosentino, 2020). Troller, internet ortamında ilgi çekmek amacıyla içerik üreten kişilerdir. Bu içeriklerin doğru ve gerçek olduğu tartışmaya açıktır (Mercimek ve diğ., 2016).

Post-truth söylemi meydana getiren bileşenler incelendiğinde; “gerçek”, “doğru”, “yalan”, “sahte”, “duygu”, “inanç”, “hakikat” ve “nesnel” ifadeleriyle karşılaşılmaktadır. Post-truth söylem bu ifadeler kullanılarak açıklanmaya çalışılmaktadır. Söz konusu bileşenlerin farklı etkileşimleriyle post-truth söylemin yapısı ortaya çıkmaktadır. Bu yapı Şekil 1’de gösterilmiştir.



Şekil 1. Post-truth Kavramının Bileşenleri

4. DİJİTAL DİPLOMASI

Diplomasi temel olarak uluslararası ilişkilerin makine odasıdır (Cohen, 1998). Diplomasi, devletlerin dış politika hedeflerini ifade ettikleri ve yabancı hükümetlerin ve halkların kararlarını ve davranışlarını diyalog, müzakereler, savaş ve şiddet hariç diğer önlemler yoluyla etkileme çabalarını koordine ettikleri yerleşik yöntem olarak kabul edilmiştir (Ceyhan, 2020). Hükümetler kendi halkından ziyade diğer ülkelerin halklarıyla pozitif yönde etkileşim kurmak için diplomasi araçlarını kullanmaktadırlar (Kıran & Açıkalin, 2021). Bu araçların çeşitlenmesi sürecinde küreselleşme ve küreyerelleşmenin de gölgesinde diplomasi ve iletişim kavramları iç içe geçmiştir (Ceyhan, 2020).

Teknoloji ve iletişim araçlarının günümüzde bireylerin hayatında her anlamda önemli bir etki yarattığı yadsınmaz bir gerçektir. Yumuşak güç kavramı temel olarak kamu diplomasisinin gelişimini sağlamış dış politikaların düzenlenmesi ve yürütülmesi üzerindeki kamu tutumlarının etkilenmesini hedeflemektedir (Cull, 2008). 2000’lerin başından itibaren ise bireylerin hedef kitle olarak benimsendiği Kamu Diplomasisi 2.0 kavramı artık dünyanın her bir köşesindeki insanları da diplomasisinin önemli bir parçası hâline getirmiştir (Ingenhoff vd, 2021).

İletişimin en önemli ve etkili kaynağı olarak kabul edilen internet ve sosyal medya platformları ise diplomaside yeni bir sayfa açılmasını sağlamıştır. İstatistiki verilere göre, küresel mobil kullanıcı sayısı 5,22 milyara ulaşmış ve bu dünya toplam nüfusunun %67'sinin biraz altına denk gelmektedir (Kemp, 2021). Bu rakamlar diplomaside için de oldukça anlamlı hâle gelmiş ve dijital diplomaside kavramı ortaya çıkmıştır. Dijital diplomaside kavramının birçok farklı tanımı bulunmaktadır ve bu kavramın tarihçesi de oldukça tartışmalıdır (Bjola & Holmes, 2015; Ritto, 2014; Bradshaw, 2015).

Bu tartışmaların ortasında dijital diplomaside, temel olarak diplomasinin yürütülmesinde internet ve bilgi iletişim teknolojilerinin kullanılması olarak tanımlanabilir (Hanson, 2012). Bu tanımlara ek olarak dijital diplomaside kavramı sadece diplomatik ilişkilerin yürütülmesinde değil, sosyal medya mecraları üzerinden ülkelerin imaj çalışması yapmanın yanı sıra konsolosluk işlemlerinin dijitalleşmesini de kapsamaktadır (Kampf vd, 2015; Manor, 2016). Son yıllarda özellikle sosyal medya kullanımının artması nedeniyle dijital diplomasinin değişimli olarak kullanıldığı yeni kavramlar da ortaya çıkmıştır, bunlardan bazıları twitdiplomaside ve e-diplomasidedir (Ovalı, 2020; Yücel, 2020).

5. DİJİTAL DİPLOMASİDE POST-TRUTH: TEHDİT VE SINAMALAR

Sosyal medyayla bireylerin hayatında yaygınlaşan post-truth kavramının diplomasideyi de etkilemesi kaçınılmaz olmuştur. Anlık iletişimin ve diplomatik ilişkilerin dijital ortama taşınmasıyla beraber “gerçek bilgi” bir başka boyutta tartışılabilir hâle gelmiştir. Yukarıda epistemik yaklaşımla derinlemesine incelenmiş olan post-truth kavramının dijital diplomasideye etkisi bu çalışmada üç boyutta incelenecektir. Bunlar: hesaplamalı propaganda, doğruluk kontrolü ve uluslararası ilişkilerde norm belirleyici olarak sosyal medya platformları.

İlk olarak, dijital diplomasinin temel amaçlarından biri yukarıda bahsedildiği gibi uluslararası sistemdeki aktörlerin bilgiyi yayma yoluyla olumlu imaj inşası oluşturmalarıdır. Ancak zaman zaman bu alan bilgi savaşlarına da dönüşmektedir ki bu noktada hesaplamalı propaganda kilit bir rol oynamaktadır (Jordan, 2015). Hesaplamalı propaganda genel olarak yanıltıcı bilgileri sosyal medya ağları üzerinden mobilize etmek için algoritmaların, otomasyonun ve filtre balonlarının kullanılması olarak tanımlanır (Wolley & Howard, 2016). Diğer bir deyişle, hesaplamalı propaganda etkileşimli ve ideolojik olarak yazılım programlarının yaygınlaştırılmasını içerir. Algoritmalar ve etiketler (hashtag) ile yapılmış olan filtre balonları, bu bilgi dezenformasyonu, dijital diplomaside araçlarının ve amaçlarının hayata geçirilmesini oldukça zorlaştırmıştır. Strömback ve Knousis (2011) bu zorluğa dikkat çekerek, hesaplamalı propaganda içeriklerinin dijital araçlarla yürütülen kamu diplomaside faaliyetlerinin gerçek doğasının anlaşılmasını yıkıcı şekilde zorlaştırdığını altını çizmiştir. Hesaplamalı propagandanın en önemli örnekleri Arap Baharı, “Wall Street’i İşgal Et” hareketi ve ABD seçimleridir (Açıkalın & Bölücek, 2014; Köseoğlu ve diğ., 2013). Bu örnek olaylarda dijital yanlış bilgilendirme ve manipülasyonlarla hesaplamalı propaganda uygulandığı görülebilmektedir.

Hesaplamalı propaganda da en önemli unsur ise bot hesaplarıdır. Bot hesaplar dezenformasyonda, yanıltıcı mesajlaşmada ve çevrimiçi söylemi çarpıtmada hesaplamalı propagandanın dijital temel aktörleridir. Bu bağlamda, bot hesaplar 2017 Fransa cumhurbaşkanlığı seçimi ve daha önce ABD seçimlerinde Trump yanlısı içerikleri yaymak için kullanılmıştır (Bentzen, 2018). Hesaplamalı propaganda dijital diplomasinin en önemli sinamalarından biri hâline gelmiştir. Başta devletler olmak üzere uluslararası sistemde yer alan tüm aktörlere hem kendileriyle hem de başka aktörlerle ilgili gerçeğin anlatımı konusunda yeni bir mücadele alanı oluşturmuştur.

İkinci olarak hesaplamalı propagandanın neden olduğu gerçek ötesi durumun beklenen bir doğurgusu olarak uluslararası sistemdeki aktörler, “doğrululuk kontrolü (fact-checking)” konusunda dijital diplomaside yoğun bir çabaya girmiştir. Melissen’in (2013) özetlediği gibi uluslararası siyasette, sahte haberlerin gerçek sonuçları vardır ve bu nedenle 20. yüzyılda kısasa kısas tarzında sahte haberlere karşı koymak önemli bir diplomatik karşılıktır. Bu bağlamda, dijital diplomaside araçlarını kullanarak dezenformasyon taktiklerini ve sahte haberleri ifşa etmek ve doğruluk kontrolü platformlarını hayata

geçirmek egemen devletlerin kamu diplomasisi önceliği olmuştur (Nisbet ve Kamenchuk 2019). Özellikle, 2016 yılındaki ABD seçimlerinden ve Avrupa'daki Fransa ve İngiltere seçimlerinden sonra doğruluk kontrolüyle ilgili küresel farkındalık ve talep artmıştır (Ünver, 2020). Bu bağlamda, doğrulama platformlarının sayısı da günden güne artmıştır (Silverman, 2014). Bu platformlar 50'den fazla ülkeye yayılmış ve sayıları 100'ü geçmiştir (Graves & Cherubini, 2016). Bu platformlardan biri olan Politifact, 2016 ABD başkanlık seçimlerinde Donald Trump'ın söylemlerinin %69'unun yanlış ya da çoğunlukla yanlış olduğunu tespit etmiştir (Cibaroğlu, 2019; Şen & Taşdelen, 2020). Bu noktada bir başka post-truth sonucuna da değinmek gerekir ki, doğruluk kontrol platformlarının da doğruluğu tartışmalıdır. Doğruluk platformlarının kaynağı ve güvenilirliği bu sorunun en can alıcı noktasıdır. Nitekim doğruluk platformlarının devlet merkezli haricinde kalanlar için yanlışlık, demokrasi ve ifade özgürlüğü açısından sorunluluk arz etmektedir.

Üçüncü ve son olarak sosyal medya platformlarının post-truth çağı ve doğruluk kontrolünün etkisiyle son yıllarda uluslararası sistemde norm belirleyici bir role sahip olmasıdır. Bu noktada, uluslararası ilişkilerde norm belirleyici aktörlerin yumuşak güç açısından önemini ve etkisini vurgulamak gerekir. Rothman (2011), uluslararası ilişkilerde normların öğretme veya öğrenme süreçleri ile başarılı sonuçlar yoluyla yayıldığını söylemekle beraber normun alıcısı ve uygulayıcısı aktörlerin uluslararası sistemde güvenilirlik ve prestij sahibi olduğunu da belirtmiştir. Ek olarak, normatif güçler olarak tanımlanan aktörlerin en önemli özelliğinin uluslararası sistemin "normalini" belirleme gücüne sahip olup ve başka aktörler tarafından meşru sayılmasıdır (Manners, 2002; Kavalski, 2013). Yeni normalini belirlemede sosyal medya platformlarının rolü üzerine olan tartışmaların asıl başlangıç noktası, Donald Trump'ın 8 Ocak 2021 tarihinde, "Bana, önce Amerika söylemime ve Amerika'yı tekrar yüceltmeme oy veren 75 milyon Amerikan vatansesverinin gelecekte büyük bir sesi olacak. Hiçbir şekilde saygısızlık görmeyecekler veya haksızlığa maruz bırakılmayacaklar" paylaşımından sonra Twitter tarafından Trump'ın hesabının kalıcı olarak askıya alınmasıydı (Twitter 'permanently suspends' Trump's account, 2021). Twitter hesabıyla beraber Donald Trump'ın Facebook, Youtube hesaplarının da askıya alınması sosyal medya platformlarının meşruiyetinin belirleyicisi rolünü oynaması uluslararası sistemde aktörlerin normatif güç tartışmalarının merkezine oturmuştur.

En sade şekilde ifade etmek gerekirse; sosyal medya platformları kimin doğru kimin yanlış bilgi verdiğine karar veren bir güç haline gelmiştir. Daha da ötesinde Arun'a (2019) göre; sosyal medya şirketlerinin çevrimiçi konuşma ve dolayısıyla daha geniş anlamda kamusal söylem üzerinde kullandıkları bu güç, yeni bir yönetim ve güç alanı olarak kabul edilmektedir. Dijital diplomasi bağlamında, sosyal medya platformlarının tek taraflı benimsedikleri bu içerik politikası hangi ülkeye ait içeriklerin paylaşılması ve yaygınlaştırılmasının belirlenmesi açısından oldukça sorunludur. Endişenin ana nedeni, daha önce içeriğin küresel olarak engellenmesi biçimindeki sansürün bir ülkenin emri ile başka bir ülkeye yapılmasıdır. Bu bağlamda, uluslararası sistemdeki aktörlerin dijital diplomasiye yönelmesindeki en önemli amaç olan dijital ortamda kamuoyunu bilgilendirmek ve olumlu imaj inşa etmek platformların kendisi nedeniyle sekteye uğramaya başlamıştır. Dolayısıyla, sosyal medya platformlarının norm belirleyici rolü post-truth döngüsünü derinleştirerek dijital diplomasi ihtivasının genişlemesi ve çeşitlenmesinin önünde de engel oluşturmuştur.

SONUÇ

Bu çalışmada post-truth söyleme ilişkin kavramsal bağlamda epistemik bilgiler sunulması ve post-truthun dijital diplomasiye etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu kapsamda öncelikle post-truth ifadesi tarihsel gelişimi bağlamında kavramsallaştırılmaya çalışılmıştır. Sonrasında post-truth çağıla ilgili kavramlar ve kavramı ortaya çıkaran bileşenler ile açıklanmıştır. Bu bağlamda kavramın bilinirliğine ve anlaşılmasına katkı sunulacağı düşünülmüştür. Daha sonrasında dijital diplomasi kavramı açıklanarak, post-truthun dijital diplomasi üzerindeki etkileri ortaya çıkarılmıştır.

Post-truth, gerçeğin duygular karşısında etkisinin azalması, değişmesi ve karmaşık bir hal alması durumu olarak ifade edilebilir. Post-truth kavramının epistemik kaynağı ise postmodernizm felsefesidir. Özellikle internet ve sosyal medyanın desteğiyle çağın niteleyicisi olacak kadar belirginleşmiştir. Bu

çağda yalan, gerçek, sahte, hakikat gibi kavramlar birbirine karışmış, belirsizleşmiş ve önemsizleşmiştir. Post-truth eğilim sırasıyla; akademisyenler, gazeteciler, iş dünyası ve hükümetleri saran bir gelişim göstermiştir. Sosyal medya ise özellikle yirmi birinci yüzyılda bu gelişimin en büyük destekçisi olmuştur.

Post-truth sözcüğünün birbirinden farklı Türkçe karşılığının bulunması kavramın yapısı itibariyle anlaşılmasının zor olduğunu göstermektedir. İngilizce bir kelime olan Post-truth ifadesine kendi kültürümüze ve değerlerimize uygun bir Türkçe karşılık bulunması gerektiği söylenebilir. Post-truth ile ilişkili olan kavramlar postmodernizm başta olmak üzere yeni medya düzeni ve çoğunlukla onun kapsamında olan filtre balonları, yankı odaları, doğrulama platformları ve trollerdir. Bu kavramlar post-truth söylem kapsamında sıklıkla kullanılmaktadır.

İletişim teknolojilerinin gelişmesi ve değişmesinin en büyük doğurgusu olarak dijital diplomasi uluslararası sistemdeki aktörlerin yumuşak güç unsuru çeşitlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu değişim ve dönüşümün özellikle sosyal medya platformlarıyla çeşitlenmesi başta egemen devletler olmak üzere çeşitli aktörlerin etkileşimini de artırmıştır. Makale boyunca epistemik bir perspektifle ele alınan post truth kavramı dijital diplomasi uygulama alanlarına ve süreçlerine etkisi de yadsınamaz bir gerçektir. Bu çalışmada üç boyutta tartışılan etkisi; hesaplamalı propaganda, doğruluk kontrolü ve norm belirleyici rolünü kapsamaktadır.

Hesaplamalı propaganda; yazılım ve bot hesaplar yoluyla kamuoyunu dijital mecralarda kasıtlı olarak dezenformasyon oluşturarak dijital diplomasiye önemli bir tehdit unsuru hâline gelmiştir. Bu nedenle, dijital diplomaside gerçeklikten çok bir hikâye anlatısı yaklaşımının ön plana çıkması post-truthun yarattığı gerçek dışı bilginin mobilizasyonunu artırmaktadır. Buna dayalı olarak geliştirilen doğruluk kontrolü platformları gerçek bilgi sağlayıcısı olarak ortaya çıkmış ancak bir anlatı üstünlüğüne dönüşmüş dijital diplomaside ortaya konan içerikle ilgili hem alanı daraltmış hem de sınırlandırılmıştır. Son olarak, gerçekliği belirleme konusunda sosyal medya platformlarının özellikle norm belirleyici aktör olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Bu noktada özellikle uluslararası sistemde norm belirleyicisi olarak sosyal platformların bu güce sahip olması meşruiyet tartışmasını da beraberinde getirmiştir. Nitekim sosyal medya platformlarındaki şirketlerin bu norm belirleyici rolü menşei oldukları ülke lehine kullanma ihtimali dijital diplomasi ve yumuşak güç bağlamında gelecek dönemin en önemli sınaması olacaktır.

KAYNAKÇA

- Açıkalm, Ş. N., & Bölücek, C. A. (2014). Understanding of Arab Spring with Chaos theory–Uprising or revolution. In *Chaos theory in politics* (pp. 29-47). Springer, Dordrecht.
- Adesina, O. S. (2017). Foreign policy in an era of digital diplomacy. *Cogent Social Sciences*, 3(1), 1297175.
- Ahi, G. (2017, April 6). *Gerçeklik ötesi (Post Truth) ve popülizm - Digital Age*. <https://digitalage.com.tr/makale/gerceklik-otesi-post-truth-populizm/>
- Alpay, Y. (2020). *Yalanın Siyaseti*. Destek Yayınları.
- Arun, C. (2019). Making Choices: Social Media Platforms and Freedom of Expression Norms. *Regardless of Frontiers*.
- Aydın, A. F. (2020). Post-Truth Dönemde Sosyal Medyada Dezenformasyon: Covid-19 Yeni Koronavirüs) Pandemi Süreci. *Asya Studies*, 19(12), 76–90. <https://doi.org/10.31455/asya.740420>
- Bacon, C. K., Lewandowsky, S., Ecker, U. K. H., Cook, J., Field, J. C., Keyes, R., Campbell, J., Tesich, S., Kat, H. A. K. İ., Ça, S., Matapo, J., den Heyer, K., & Rosenzweig, A. (2018). Traversing pasifika education research in a post-truth era. *Canadian Social Studies*, 50(2), 44–48. <https://doi.org/10.15663/wje.v23i1.627>
- Barzilai, S., & Chinn, C. A. (2020). A review of educational responses to the “post-truth” condition: Four lenses on “post-truth” problems. *Educational Psychologist*, 55(3), 107–119. <https://doi.org/10.1080/00461520.2020.1786388>.
- Bentzen, N. (2018). Computational propaganda techniques. European Parliamentary Research Service (ERPS), October 2018.
- Bezembinder, C. (2018). *Is post-truth politics really post-truth?* Leiden University.

- Bjola, C., & Holmes, M. (2015). *Digital diplomacy: Theory and practice*. Routledge.
- Bradshaw, S. (2015). Digital diplomacy-# notdiplomacy. *Canada: Centre of international governance innovation*.
- Brandtzaeg, P. B., & Følstad, A. (2017). Trust and distrust in online fact-checking services. *Communications of the ACM*, 60(9), 65–71. <https://doi.org/10.1145/3122803>
- Calcutt, A. (2016, November 21). *Hakikat Sonrası Siyasetin Gerçekleri*. Newsweek. <https://www.newsweek.com/truth-post-truth-politics-donald-trump-liberals-tony-blair-523198>
- Cohen, R. (1998) "Putting Diplomatic Studies on the Map," Diplomatic Studies Programme Newsletter, Leicester University, 4 May 1998.
- Çetinkaya, R. (2019). *Post-truth (Gerçek ötesi) kavramının yeni medya üzerinden incelenmesine yönelik uygulamalı bir araştırma*. Selçuk Üniversitesi.
- Ceyhan, A. İ. (2020) Dijitalleşen Kamu Diplomasisi Üzerine Kısa Bir Analiz. *International Journal of Economics Administrative and Social Sciences*, 3(2), 85-100.
- Cibaroğlu, M. O. (2019). Post-Truth in social media. In *The Archival World* (Vol. 6, Issue 2). <https://dergipark.org.tr/en/pub/ad/643758>
- Cinmen, I. (2017). *Gerçek ötesi neyin nesi?* Apoletli Medya. <http://apoletlimedya.blogspot.com/2017/06/gercek-otesi-neyin-nesi.html>
- Çoban, B. (2019). Post truth çağında dijital gazetecilik ve haber başlıklarında “tık tuzağı.” *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi*, 27(4), 35–49.
- Cosentino, G. (2020). *Social media and the post-truth world order : the global dynamics of disinformation* .
- Cull, N. J. (2008). Public diplomacy before Gullion: The evolution of a phrase. In *Routledge handbook of public diplomacy* (pp. 39-43). Routledge.
- D’Ancona, M. (2017). *Post-Truth: The New War on Truth and How to Fight Back*. Ebury Press.
- Demirel, E. T. (2019). Post-truth: Is it managing or mismanaging information? (There is one truth, but there are a thousand post-truths!). *Journal of Academic Value Studies*, 5(5), 880–888.
- Dijk, J. A. G. M. van. (2006). *The Network Society - Social Aspects of New Media*. SAGE Publications.
- Eriyanto, E. (2018). Post Truth. *Jurnal Komunikasi Indonesia*, 7(2).
- Evre, B. (2017). *Post-Hakikat döneminde siyaset tarzı*. <https://www.yeniduzen.com/post-hakikat-doneminde-siyaset-tarzi-90415h.htm>
- Field, J. C. (2018). Curriculum in the Post Truth Era: Is Truth Dead?. *Canadian Social Studies*, 50(2), 44–48. <http://search.ebscohost.com.proxy-ub.rug.nl/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ1200050&site=ehost-live&scope=site>
- Foroughi, H., Gabriel, Y., & Fotaki, M. (2019). Leadership in a post-truth era: A new narrative disorder? *Leadership*, 15(2), 135–151. <https://doi.org/10.1177/1742715019835369>
- González-Méijome, J. M. (2017). Science, pseudoscience, evidence-based practice and post truth. *Journal of Optometry*, 10(4), 203–204. <https://doi.org/10.1016/j.optom.2017.08.001>
- Google Trendler. (2021). <https://trends.google.com.tr/trends/explore?date=all&q=post-truth>
- Graves, L., & Cherubini, F. (2016). Fact Checking Sites in Europe. In *Reuters Institute for the Study of Journalism*.
- Güven, A. (2020). Hakikatin Yitimi Olarak Post-Truth: Bir Kavramsallaştırma Denemesi. *İnsan ve İnsan Dergisi*, 7(23), 20–36. <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.577956>.
- Hanson, F. (2012, October 25). Baked in and wired: eDiplomacy@State, Foreign Policy Paper Series no 30 (pp. 1–41), Washington, DC: Brookings Institution.
- Hunt, E. (2017, March 22). “Disputed by multiple fact-checkers”: Facebook rolls out new alert to combat fake news. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/technology/2017/mar/22/facebook-fact-checking-tool-fake-news>
- Ingenhoff, D., Calamai, G., & Sevin, E. (2021). Key Influencers in Public Diplomacy 2.0: A Country-Based Social Network Analysis. *Social Media+ Society*, 7(1), 2056305120981053.
- İli, K., & Erçetin, Ş. Ş. (2014). The impact of social media environments and tools on student behaviour. *US-China Education Review B*, 4(5), 295–302.
- Jordan, T. (2015). *Information politics: Liberation and exploitation in the digital age*. Chicago,
- Kampf, R., Manor, I., & Segev, E. (2015). Digital diplomacy 2.0? A cross-national comparison of public engagement in Facebook and Twitter. *Hague Journal of Diplomacy*, 10(4), 331–362.
- Kavalski, E. (2013). The Struggle for Recognition of Normative Powers: Normative Power Europe and Normative Power China in Context. *Cooperation and Conflict*, 48, 247-267. <https://doi.org/10.1177/0010836713485386>.
- Kemp, S. (2021). Digital 2021: Global overview report. <https://datareportal.com/reports/digital-2021-global-overview-report>.

- Keyes, R. (2017). *Hakikat sonrası çağ* (M. B. Albayrak (Ed.); D. Özçetin (Trans.)). Tudem Yayın Grubu.
- Kılınç, N. T. (2017). Hakikat Kaybolunca. In Mehmet Barış Albayrak (Ed.), *Hakikat Sonrası Çağ* (2nd ed., pp. 397–403). Tudem Yayın Grubu.
- Kıran, Y. S., & Açıkalın, Ş. N. (2021). New tools of soft power: Turkey's education and science diplomacy. *Hacettepe University Journal of Education*, 36(4), 977–985. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2021072717>.
- Köseoğlu, Y. ve Al, H. (2013) Bir siyasal propaganda aracı olarak sosyal medya. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8(3), 103-125.
- Manners, I. (2002). Normative Power Europe: A Contradiction in Terms? *Journal of Common Market Studies*, 40, 235–258. <https://doi.org/10.1111/1468-5965.00353>
- Manor, I. (2016). Are we there yet: Have MFAs realized the potential of digital diplomacy? Results from a cross-national comparison. *Brill Research Perspectives in Diplomacy and Foreign Policy*, 1(2), 1–110.
- Marmot, M. (2017). Post-truth and science. *The Lancet*, 389(10068), 497–498. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(17\)30207-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(17)30207-6)
- Matapo, J. (2018). Traversing pasifika education research in a post-truth era. *Waikato Journal of Education*, 23(1), 139–146. <https://doi.org/10.15663/wje.v23i1.627>
- Melissen, J. (2013). Public Diplomacy, *The Oxford Handbook of Modern Diplomacy*, (Editörler: A. F. Cooper, J. Heine & R. Thakur), s.436–452, Oxford: Oxford University Press,.
- Mercimek, B., Yaman, N. D., Kelek, A., & Odabaşı, H. F. (2016). Dijital dünyanın yeni gerçeği : Troller. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 67–77.
- Nisbet, E. C., ve Kamenchuk, O. (2019). The Psychology of State-Sponsored Disinformation Campaigns and Implications for Public Diplomacy. *The Hague Journal of Diplomacy*, 14(1-2), 65 - 82.
- Orlandi, E. P. (2012). Destrução e construção do sentido: Um estudo da ironia. *Web Revista Discursividade, Edição nº9*. <http://www.discursividade.cepad.net.br/EDICOES/09/Arquivos/eniorlandi.pdf>
- Ovalı, A. Ş. (2020). Türkiye-ABD ilişkilerinde twitter diplomasisi. *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 17(65), 23-45. Oxford Languages. (2020, December 22). *Oxford Word of the Year 2016* | <https://languages.oup.com/word-of-the-year/2016/>
- Pariser, E. (2011). *The filter bubble: how the new personalized web is changing what we read and how we think*. The Penguin Press.
- Prieto, L. (2018). Leadership Multiplicities Before and During the Post-Truth Era. *Administrative Sciences*, 9(1), 1. <https://doi.org/10.3390/admsci9010001>
- Ritto, L. (2014). Diplomacy and its practice vs digital diplomacy. *Diplomat magazine*.
- Rosenzweig, A. (2017). Understanding and Undermining Fake News From the Classroom. *Berkeley Review of Education*, 7. <https://doi.org/10.5070/b87110055>
- Rothman, S. B. (2011). Revising the Soft Power Concept: What Are the Means and Mechanisms of Soft Power? *Journal of Political Power*, 4, 49-64.
- Şahin, Ö. D. (2018). Hakikat ötesi (Post-truth) dönemde doğrulama platformları: Teyit.org örneği. “*Dönüşen Dünyada İletişimin Rolü*” *Uluslararası Sempozyum*, 151–162.
- Şen, A. F., & Taşdelen, H. (2020). Post-Truth Siyaset Bağlamında Yeni Medya: 2019 Yerel Seçimi Örneğinde Bir İnceleme. *Akdeniz İletişim Dergisi*, 33, 11–34.
- Şener, O. (2017). Post-gerçek Dönem: Sebepler ve Sonuçlar. *Varlık Dergisi*, 05(1316), 15–17.
- Serezliev, S. (2018). ‘#FactsMustFall’? – education in a post-truth, post-truthful world. 2, 17–23.
- Siebert, S., & Pereira, I. V. (2020). a Pós-Verdade Como Acontecimento Discursivo. *Linguagem Em (Dis)Curso*, 20(2), 239–249. <https://doi.org/10.1590/1982-4017/200201-00-00>
- Silverman, C. (2014). Verification handbook: An ultimate guide on digital age sourcing for emergency coverage. *European Journalism Centre*, 122. <http://verificationhandbook.com/>
- Şirin, S. R. (2017). *Bir Türkiye hayali* (A. Güneş (Ed.)). Doğan Kitap.
- Strömbäck, J., & Kioussis, S. (Eds.) (2011). *Political Public Relations. Principles and Applications*. New York: Routledge.
- Sunstein, C. R. (2004). Democracy and filtering. *Communications of the ACM*, 47(12), 57–59. <https://doi.org/10.1145/1035134.1035166>
- Suspitsyna, T. (2020). Comparative and international education research in a post-truth era. *Higher Education Quarterly*, 74(2), 124–135. <https://doi.org/10.1111/hequ.12214>
- Terzi, A. (2020). Post-truth kavramı ve türkçe karşılıkları üzerine. *Türk Dili*, 69(820), 80–86.
- Ünver, H. A. (2020). Türkiye’de doğruluk kontrolü ve doğrulama kuruluşları. *Siber Politikalar ve Dijital Demokrasi*, 02(2020).
- Visvizi, A., & Lytras, M. D. (2554). *Politics and technology in the post-truth era*.

- <http://library1.nida.ac.th/termpaper6/sd/2554/19755.pdf>
- Woolley, S., & Howard, P. N. (2016). Social media, revolution, and the rise of the political bot. In P. Robinson, P. Seib, & R. Frohlich (Eds.), *Routledge handbook of media, conflict, and security*. New York, NY: Routledge.
- Yıldırım, E. (2021). *Post-Truth (hakikat sonrası) dönemde halkla ilişkiler: Sosyal medya kullanıcılarının hakikat algıları üzerine bir araştırma*. Erciyes Üniversitesi.
- Yılmaz, R. (2018, August 26). *Gerçek Ötesi (Post-Truth) ve Genetik Modifiye Organizmalar*. Gıda Hattı. <https://www.gidahatti.com/gercek-otesi-post-truth-ve-genetik-modifiye-organizmalar-73451/>
- Yücel, G. (2020). "Covid-19, Yeni Normal ve Dijital Diploması". Covid-19 Sonrası Küresel Sistem: Eski Sorunlar Yeni Trendler. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi. (der.). Sam Yayınları. <http://sam.gov.tr/tr/wpcontent/uploads/2020/04/sam-covid-kitap.pdf> (Erişim Tarihi: 05.05.2020).
- Zarzalejos, J. A. (2017, March). Communication, journalism and fact-checking. *Uno Magazine*, No: 27, 11–13. <https://www.uno-magazine.com/number-27/communication-journalism-fact-checking/>
- Zembylas, M. (2020). Affirmative critique as a practice of responding to the impasse between post-truth and negative critique: pedagogical implications for schools. *Critical Studies in Education*, 00(00), 1–16. <https://doi.org/10.1080/17508487.2020.1723666>

EXTENDED SUMMARY

Purpose

In this study, it is aimed to put forward an epistemic approach to the conceptual context of post-truth discourse and to investigate the effect of post-truth on digital diplomacy. By making a different analysis of the concept, it has been tried to present epistemic approaches on how post-truth thought can be explained in the conceptual context. In addition, the concept of digital diplomacy was explained and the effect of post-truth on digital diplomacy was examined. In this way, it is thought that it will contribute to the awareness and better understanding of the concept.

Methodology

In this study, it is aimed to present epistemic information in the conceptual context of post-truth discourse and to investigate the effect of post-truth on digital diplomacy. In this context, firstly, the term post-truth has been tried to be conceptualized in the context of its historical development. Afterwards, the concepts related to the post-truth era and the components that reveal the concept are explained. In this context, it is thought that it will contribute to the awareness and understanding of the concept. Afterwards, the concept of digital diplomacy was explained and the effects of post-truth on digital diplomacy were revealed.

Findings

The term "post-truth" was first used in an article by Steve Tesich in *The Nation* in 1992. A more comprehensive and remarkable study on post-truth is *The Post-Truth Era*, written by Ralph Keyes in 2004. Another important development regarding post-truth is that the word "Post-truth" was declared as the word of the year by Oxford Dictionaries. On the other hand, Brexit in the UK and the presidential elections in the USA in 2016 contributed to the popularity of the concept and gained an important place in its history. The postmodern period has an important place in post-truth history. When we look at the concept of post-truth with a developmental history, it is seen that it was first developed by academicians, then this perception spread to the society and started to be used by newspapers, business world and finally governments. Thus, post-truth discourse has become one of the defining words of the age. The rapid development and change in communication technologies also contributed significantly to the spread of the post-truth era. The popularity of the internet, and especially social media platforms, has made the lies that take up a lot of space in post-truth discourse different and much more complex than in the past.

The expression "post-truth" does not have a Turkish equivalent yet. There are also difficulties in meeting the concept in Turkish, such as the structure of the word and the inability to find a corresponding prefix. When the "post-truth" phrase is examined in its English origin; It is seen that the expression "post" is a prefix and refers to the aftermath of the situation or event that it comes before in ordinary usage. However, in the post-truth phenomenon, the prefix "post" is not used to describe "beyond" in a temporal sense as in ordinary usage. It emphasizes insignificance rather than the other. Post-truth is defined in the Oxford Dictionaries (2020) as "the situation in which objective facts are less influential in forming public opinion than emotions and personal beliefs". One of the striking features of the post-truth era is that it attacks the credibility of already established institutions, rendering meaningless even the most basic ideas that were thought to be stable and predictable. This has even brought sophistication and conspiracy theories to the discussion platform. According to Aristotle and Islamic logicians, there are hierarchical types of fallacies that follow each other. These are respectively expressed as introduction, dialectic, rhetoric and fallacy.

The basic concepts that reveal the post-truth discourse, postmodernism, new media order, filter bubbles, echo chambers, validation and trolls. When we look at the facts and situations used to define the concept of post-truth, we encounter the concepts of truth, truth, lie, fake, emotion, belief, truth and objective as the components that make up the concept.

The internet and social media platforms, which are accepted as the most important and effective source of communication, have opened a new page in diplomacy. In this way, the concept of digital diplomacy emerged. Digital diplomacy is basically the use of internet and information communication technologies in the conduct of diplomacy.

Of course, it was impossible for the concept of post-truth, which became widespread in the lives of individuals with social media, not to enter into diplomacy. With the transfer of instant communication and diplomatic relations to the digital environment, "real information" has become controversial in another dimension. The effect of the concept of post-truth on digital diplomacy, which was examined in depth with the epistemic approach above, will be examined in three dimensions in this study: computational propaganda, fact-checking and social media platforms as norm-setting.

First, computational propaganda is defined as the use of algorithms, automation and filter bubbles to mobilize misleading information over social media networks. Secondly, as an expected outcome of the surreal situation caused by computational propaganda, actors in the international system have made an intense effort in digital diplomacy on "fact-checking". Third and lastly, the effect of social media platforms and post-truth on digital diplomacy has started a new discussion. The reason for the discussion is that social media platforms have a norm-setting role in the international system in recent years with the effect of post-truth and accuracy control.

Conclusion and Discussion

Post-truth can be expressed as a situation in which the effect of truth in the face of emotions decreases, changes and becomes complicated. The epistemic source of the concept of post-truth is the philosophy of postmodernism. Especially with the support of the internet and social media, it has become so prominent that it becomes the qualifier of the age. In this age, concepts such as lies, truths, falses and truths have become confused, obscured and trivialized. Post-truth trend respectively; academics, journalists, business and governments have all developed. Social media, on the other hand, has been the biggest supporter of this development, especially in the twenty-first century.

The fact that the word post-truth has a different Turkish equivalent indicates that it is difficult to understand in terms of the structure of the concept. It can be said that post-truth, which is an English word, should be reciprocated in Turkish in accordance with our own culture and values. The concepts associated with post-truth are the new media order, especially postmodernism, and the filter balloons, echo chambers, verification platforms and trolls that are mostly covered by it. These concepts are often used within the scope of post-truth discourse.

As the greatest result of the development and change of communication technologies, digital diplomacy plays an important role in diversifying the soft power element of actors in the international system. The diversification of this change and transformation, especially with social media platforms, has also deepened the interaction of various actors, especially the sovereign states. The concept of post truth, which is discussed from an epistemic perspective throughout the article, is also an undeniable fact the effect of digital diplomacy on the fields and processes of application. The effect discussed in three dimensions in this study; computational propaganda, accuracy control and norm-setting role.

Computational propaganda: by deliberately creating disinformation in digital media through software and bot accounts, it has become a significant threat to digital diplomacy. Therefore, the prominence of a storytelling approach rather than reality in digital diplomacy increases the mobilization of unrealistic information created by post-truth. The accuracy control platforms developed based on this have emerged as real information providers, but have become a narrative supremacy, narrowing and limiting the field of content revealed in digital diplomacy. Finally, it is seen that social media platforms have emerged as the norm-setting actors in particular when it comes to determining reality. At this point, the fact that social platforms have power as norm determinants, especially in the international system, has brought with it a debate about legitimacy. As a matter of fact, the possibility of companies on social media platforms using this norm-setting role in favor of the country of origin is the most important test of the future in the context of digital diplomacy and soft power.